

BOEK BESPREKING

Gezondheidsleer, door Dr. E. B. H. van Lier. Derde druk. Uitgave P. Noordhoff N.V. 1931. Groningen.

Van dit populaire leerboek „ten dienste van 't onderwijs aan onderwijzers, verpleegsters, scholen voor M.O. en M.U.L.O.” bereikte de redactie een exemplaar van den nieuwen druk, waarin volgens het voorwoord „veel gewijzigd en „bij” gewerkt is omdat veel van het geschrevene in den tweeden druk verouderd en daardoor onjuist geworden is.”

Het spijt ons daarom te moeten constateeren, dat het hoofdstuk over de verzorging van het gebit (4 bladzijden) in die revisie blijkbaar niet heeft mogen deelen. De bezwaren, die van tandheekkundig standpunt daartegen bij de vorige uitgaaf reeds waren in te brengen, zijn ook thans nog geldig. Een leerboek is krachtens zijn opzet gebonden aan de algemeen gangbare terminologie en de schrijver is niet vrij in het lanceeren van eigen betitelingen, al zouden die hem ook juister lijken. Woorden als „tandmerg”, „tandbeenvlies”, „beenvliesontsteking”, wellicht aardig verzonnen, doch niettemin er naast, kunnen niet anders dan verwarring stichten in het brein van leerlingen, die elders alleen van de „zenuw” hooren spreken en voor wat het „tandbeenvlies” aangaat, den schrijver tezelfder plaatse het gebruikelijke „wortelvlies” en „wortelvliesontsteking” zien gebruiken in de begeleidende schematische afbeelding.

Ook de schooltandverzorging, als rationeele en steeds meer toegepaste methode van gebitshygiëne had zeker vermelding mogen vinden.

Aangezien de verzorging van het gebit slechts een klein onderdeel uitmaakt van het geheele, en uitgestrekte terrein der hygiëne, doet deze, door den tandarts gevoelde tekortkoming, aan de waarde van het werk geen afbreuk. Lezing van de overige hoofdstukken vestigt de overtuiging, dat de auteur tevens leeraar in dit vak, wel de kunst verstaat om een klare voorstelling te geven, van wat op het gebied der gezondheidsvoorziening in hare veelzijdige uitingen, tot gemeengoed der beschaving is geworden.

B.

Die Wiedereinpflanzung von Zähnen (Replantation) door Dr. med. Fritz Schön. Sammlung Meusser No. 43.

Aan het redelijk succes van de replantie valt niet te twijfelen. Deze ten onzent meer bij wijze van experiment dan als therapie toegepaste methode tot behoud van een door trauma ontijdig verwijderd gebits-element, heeft voldoende bewezen, in die gevallen gerechtvaardigd te zijn.

De histo-biologische krachten die het heelingsproces beheerschen blijken echter ook de kiem in zich te dragen voor de beperkte duur van het resultaat: het resorptieproces dat aan de beenappositie en mechanische bevestiging van het element voorafgaat, wordt op den duur tot deszelfs noodlot en bewerkstelligt uiteindelijk een totale resorptie van den wortel. Over deze onverbidde consequentie der replantatie zijn alle geleerden het eens.

De bovengenoemde auteur, die blijkens den volledigen titel van zijn monographie de replantatie in de „dagelijksche” praktijk op haar plaats acht, heeft zich hierdoor niet laten ontmoedigen, beter gezegd, er zich niets van aangetrokken, zwijgt althans geheel over de beperkte duur van het resultaat, die aan de methode inhaerent is. Ook Dr. *Oskar Heinemann*, die het voorwoord schreef en daarin het replanteeren even vanzelfsprekend acht als het leggen van amalgaam-vullingen en het doen van wortelpuntresecties, doet tot dit niet-onbelangrijke element in de prognose het zwijgen! Duidelijker spreekt in dit verband één der 32 Röntgenfoto's (aan het slot als bewijsstukken voor het succes der replantatiemethode des schrijvers toegevoegd) die den toestand na 8 jaar weergeeft en in tegenstelling met alle andere slechts 1 tot 3 jaar „oude” gevallen sterke resorptie laat zien.

Zoals dus te verwachten is, waardeert de schrijver de replantatie als behandelingsmethode, niet alleen voor fronttanden, door trauma uitgestooten of onvoorzien geëxtraheerd, doch ook als „planmäßige Operationsmethode” bij de molaren in boven- en onderkaak ter technische vereenvoudiging van de behandeling van diepe caries, perforaties, gangraen en interradiculaire granulomen. Speciaal bij deze meerwortelige elementen levert de fixatie van het replantaat minder moeilijkheden dan bij eenwortelige tanden waarvoor steeds fixatie noodig is, terwijl de eerstgenoemde zonder hulpmiddelen en bij voorzichtige techniek in de meeste gevallen haast onbeweeglijk in hun alveole zitten.

De techniek der operatie omvat behalve anaesthesie, voorzorgen tegen het afbreken van den alveolairen rand (alhoewel dit niet zoo veel beteekent als het voorkomt) lospreparatie van de gingiva om den tandhals, wortelbehandeling en glad maken van het wortelvlak, waarna replantatie en meermalen aandrukken van den tand en massage van het tandvleesch in de richting van den wortel naar de kroon. Desinfectie en uitspuiten van de tandkas is volgens schr. niet noodig; een los ingelegde tampon of strookje jodoformgaas is voldoende, wel moet de wortel worden gedesinfecteerd met een „gewebefreundlich” antisepticum (rivanol) en daarna grondig afgespoeld. Ook is het in vele gevallen gewenscht de wortelpunt iets in te korten. Zooals reeds vermeld behoeven eenwortelige tanden, doch ook alleenstaande molaren bevestiging; de auteur prefereert de draadligatuur volgens *Cieczynski*, maar ook andere eenvoudige fixaties (banden, gesoldeerde ringen etc.) zijn goed. Voor de „Ruhigstellung” is het verder aan te bevelen het replantaat zoodanig af te slijpen, dat het element in geen enkele richting geraakt wordt. Ten slotte heeft de patiënt het tandvleesch zelf te verzorgen.

Voor wie het onderwerp technisch tot in details interesseert, geeft de lectuur van de studie van Dr. *Schön* voldoende aanwijzingen. Een historisch overzicht en een literatuuropsomming vult het praktische gedeelte aan. B.

Dagboek voor Tandartsen 1932. Uitgave G. J. en D. Tholen. *Appointment Diary 1932.* Uitgave Cottrell en Co. Londen. Prijs: 3 sh.

Van beide „dagboeken” voor het nieuwe jaar gewerd de redactie een exemplaar ter aankondiging in deze rubriek.

Het eerste is een zoo getrouwe verschijning op de schrijftafel der tandartsen in ons land, en deszelfs plaats in de praktijks-administratie een zoo hechte, dat het moeilijk valt om er iets van te zeggen dat niet zou gelijken op het forceeren van een open deur!

Ook van het tweede, waarover schrijver dezes reeds eenige malen de loftrumpet stak, zijn inrichting en overzichtelijkheid als agenda voor de patiënten-afspraken van dien aard, dat wie er mee vertrouwd geraakt is, het ongaarne zou missen.

Voor het overige moge, om niet in herhalingen te vervallen, worden verwezen naar wat daaromtrent reeds bij vorige gelegenheden werd gezegd. B.

J. Menzies Campbell. D.D.S., L.D.S., F.R.S.E. *Those Teeth of yours*. A popular Guide to Better Teeth. Revised and enlarged. Second. Edition. Messrs. William Heinemann London, W.C. 1. Price 3/6.

Dit boek van 140 bladzijden, met 17 illustraties verlicht, van de hand van het bekende Engelsche lid van de Hygiëne Commissie van de F.D.I. wil zijn een instructie voornamelijk aan de ouders, teneinde hen het belang van een gezonde mond voor de kinderen bij te brengen.

Ongetwijfeld zullen zij, die dit boekje gelezen hebben, ten opzichte van het gebit aanzienlijk wijzer zijn geworden en ofschoon wij betwijfelen of een dergelijke vrij uitvoerige beschouwing in onze taal vele lezers zou vinden, is de mentaliteit van den gemiddelden Engelschman ten opzichte van alles, wat met zijn gezondheid in verband staat, zoo geheel anders dan de onze, dat het succes niet twijfelachtig kan zijn, wat trouwens blijkt uit het feit, dat een tweede druk reeds spoedig noodzakelijk was.

Een verkorte bewerking in het Hollandsch zou ook voor den Hollander lang geen overbodige weelde zijn.

Het in acht hoofdstukken verdeelde werkje geeft achtereenvolgens de geschiedenis der tandheelkunde, eene korte beschrijving der tanden, tandcaris, parodontose, extractie en prothese, het melkgebit, het gebit ten opzichte van de algemeene gezondheid en de tandheelkunde als beroep.

Het dieet vooral wordt uitvoerig behandeld en hierover worden zeer rake en nuttige dingen gezegd.

In het voorlaatste hoofdstuk zou het niet onwenschelijk zijn geweest — gezien de huidige Engelsche opvattingen — indien de schrijver krachtig stelling zou hebben genomen tegen het onverantwoordelijk geëxtraheer, dat bij onze westerburen nog steeds schering en inslag is.

Het laatste hoofdstuk is bedoeld voor die ouders, die er over denken hunne kinderen tandarts te laten worden. Ook hier zegt hij aardige dingen. Zoo lezen wij b.v.: „An average dentist is one who is better than the worst, but hopelessly short of the best. Who wants to be the next best? Be better than the average. Purgatory was invented for average people — they are a little better than Hell requires, but can't quite make the grade into Heaven.”

NORD.